

<p>Засновники журналу: Білоцерківський національний аграрний університет ПВНЗ "Університет економіки і підприємництва" ПП "Інститут економіки, технологій і підприємства"</p> <p>Головний редактор: Даниленко А.С., д.е.н., проф., акад. НААНУ</p> <p>Заступник головного редактора: Стельмашук А.М., д.е.н., професор Капітанець С.В., к.п.н., доцент</p> <p>Редакційна рада: Варченко О.М., д.е.н. професор Капітанець Ю.О., к.е.н., доцент Малік М.Й., д.е.н., проф., академік НААНУ</p> <p>Редакційна колегія: Баланюк І.Ф., д.е.н., проф. Боршовецька В.Д., к.п.н. Губенко В.І., д.е.н., професор Івашук Н.Л., д.е.н., професор Кузьмін О.Є., д.е.н., професор Паска І.М., д.е.н. Пуцентейло П.Р., д.е.н., доцент Сатир Л.М., д.е.н. Свиноус І.В., д.е.н. Семів Л.К., д.е.н., професор Сокольська М.О. Шевчук Л.Т., д.е.н., професор Шуст О.А., д.е.н.</p> <p><i>Зарубіжні вчені:</i> Василь Симчера, д.е.н., професор (Росія) Мірослав Сватош, д.е.н., професор (Чехія) Станіслав Шидло, д.е.н., професор (Польща) Тетяна Вархолова, д.е.н., професор (Словаччина) Йозеф Оленські, д.е.н., професор (Польща)</p> <p>Наукові редактори: Джерелейко С.Д., к.е.н., доцент Кеменяш І.Г., к.е.н. Нянько В.М., к.е.н. Сава А.П., к.е.н., ст.н.с. Хома Д.М., к.е.н., доцент</p> <p>Редактор: Федоришина Л.М., к.е.н., доцент</p>	<h1>СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ</h1> <h2>Міжнародний науково-виробничий журнал</h2> <h3>2' 2015 (27)</h3>	
	Зміст	
	I. Економіка та управління національним господарством	
	Стельмашук А.М., Гангал Л.С. ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО РИНКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ.....	5
	Пашкевич М.С., Харченко М.О. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У РЕГІОНАХ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВОЇ ЕФЕКТИВНИХ ОСВІТНІХ ОКРУГІВ.....	13
	Яровенко Т.С. СТАТИСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	21
	Горин В.П. ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОСТІ БЮДЖЕТНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	26
	Пазізіна С.М. РОЗВИТОК В'ІЗНОГО ТУРИЗМУ В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ.....	34
	Ватаманюк-Зелінська У.З., Романів І.Б., Дідулко Н.Я. КАЗНАЧЕЙСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ЗА ДОХОДАМИ: РЕАЛІЇ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	39
	Івашків І.М. ПОРІВНЯЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВАЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ЕКСПОРТУ ПРОДУКЦІЇ АПК В УКРАЇНІ ТА В КРАЇНАХ ЄВРОПИ.....	45
Іринчина І.Б. ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ.....	50	
Костіна Т.Ю., Бровдій В.В. РОЛЬ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ.....	57	
Максимів Д.Я. ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОСТУ ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ ДЕРЖАВИ.....	61	
Чекаловська Г.З. ПРОПОЗИЦІЯ ОСВІТНИХ ПОСЛУГ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА ГЛОБАЛЬНОМУ РІВНЯХ.....	66	
Проценко А.В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ХМЕЛЯРСТВА В УКРАЇНІ.....	79	
II. Економіка та управління підприємствами		
Устенко А.О., Перезовова І.В., Малинка О.Я., Обельницька Х.В. КОМПЛЕКСНА МОДЕЛЬ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	86	
Федоришина Л.М. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ ПРИ ВИЗНАЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	93	
Яцишин С.Р., Бенько І.Д. ФОРМИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ У ПРОЦЕСІ УКРУПНЕННЯ.....	98	
Полозова Т.В., Шейко І.А. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	108	
Шанін О.В. РІВЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	117	
Костецька Н.І. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	124	
Охрущак К.О. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ НА ОСНОВІ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕСНОГО ПІДХОДУ.....	131	
III. Регіональна економіка, демографія та соціальна політика		
Янковська Л.А. СОЦІАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ЯК НОВІТНЯ ФОРМА КАПІТАЛУ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	138	
Дворник І.В. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД І ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА ФОРМУВАННЯ РІВНЯ ДОХОДІВ СІЛЬСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ.....	144	
Македон Г.М. ЗАОЩАДЖЕННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ: ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ФАКТОРИ ВПЛИВУ.....	151	
Шишпанова Н.О. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ.....	157	
IV. Економіка природокористування і екологія		
Ященко Ю.А. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ В КОНТЕКСТІ СТАЛОСТІ.....	163	
V. Інноваційно-інвестиційна діяльність		
Готра В.В. ІНВЕСТИЦІЙНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АПК.....	169	
Гільорме Т.В. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ПЕРСОНАЛУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	177	
Сидор Г.В., Давидовська Г.І. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ РЕГІОНІВ.....	184	

Таблиця 1

Показники виконання державного бюджету за доходами за 2012-2014 рр., млн. грн.

Надходження		Податкові надходження	Неподаткові надходження	Доходи від операцій з капіталом	Офіційні трансферти	Цільові фонди	Всього
2012 рік	План на 2012 рік	311154,03	67447,22	2064,02	1423,51	186,46	382275,24
	Виконано за 2012 рік	274 715,19	68 287,62	1 231,44	1 342,52	254,55	345 831,32
	Показник виконання, %	88,29	101,25	59,66	94,31	136,52	90,47
2013 рік	План на 2013 рік	282461,93	73474,47	1006,95	1814,06	177,87	358935,38
	Виконано за 2013 рік	262777,06	72853,17	255,41	1609,28	202,71	337697,63
	Показник виконання, %	93,03	99,15	25,36	88,71	113,97	94,08
2014 рік	План на 2014 рік	292588,86	75635,32	1815,03	2222,86	177,47	372439,54
	Виконано за 2014 рік	280978,26	68936,25	889,1	2188,01	162,69	357084,45
	Показник виконання, %	96,03	91,14	48,99	98,43	91,67	95,88

Джерело : побудовано авторами на основі [5;7]

Відповідно до даних Казначейства України, порівняно з 2012 р. у 2013 р. відбулося зменшення доходів на 7093,83 млн. грн., або на 2,06 %, в 2014 р. – на 10254,80 млн. грн., або 2,97% збільшення в порівнянні з 2012 р., але в порівнянні з 2013 р. у 2014 р. підвищення доходів становить 17348,63 млн. грн., що становить 5,14% (табл. 2-3). У порівнянні з 2013 р. у 2014 році зменшення доходів відбулось по неподаткових надходженнях - на 5,38%, яке зумовлено зниженням доходів від власності та підприємницької діяльності на 14,48%, що становили 33288,23 млн. грн. та 28469,32 млн. грн. відповідно та зниженням власних надходжень бюджетних установ з 29031,95 млн. грн. в 2013 році до 22083,97 млн. грн. в 2014 році, що склало 23,93%. А також по цільових фондах на 19,74%. Таке зменшення по цільових фондах зумовлене зменшенням надходжень до податкових джерел, з яких формуються доходи цільових фондів.

Таблиця 2

Доходи державного бюджету України за 2012-2014 рр., млн. грн.

Надходження	2012 р.		2013 р.		2014 р.	
	Всього доходів (загальний та спеціальний фонди)	Питома вага в загальному обсязі надходжень, %	Всього доходів (загальний та спеціальний фонди)	Питома вага в загальному обсязі надходжень, %	Всього доходів (загальний та спеціальний фонди)	Питома вага в загальному обсязі надходжень, % (+,-)
Податкові надходження	274715,19	79,44	262777,06	77,81	280978,26	78,69
Неподаткові надходження	68287,62	19,75	72853,17	21,57	68936,25	19,31
Доходи від операцій з капіталом	1231,44	0,36	255,41	0,08	889,1	0,25
Офіційні трансферти	1342,52	0,39	1609,28	0,48	2188,01	0,61
Цільові фонди	254,55	0,07	202,71	0,06	162,69	0,05
Всього	345831,32	100,00	337697,63	100,00	357084,45	100,00
у тому числі без врахування міжбюджетних трансфертів	344711,45		337617,62		354966,25	

Джерело : побудовано авторами на основі [5; 7]

Частка податкових надходжень в загальному обсязі доходів державного бюджету коливалась і становила 79,44% у 2012 р., 77,81% у 2013 р., та в 2014 р. – 78,69%. Зниження частки податкових надходжень зумовлено затяжною фінансовою кризою, яка спостерігається в країні, про що свідчать обсяги надходження податку на прибуток, який у 2014 р. становив 39941,95 млн. грн., що на 28,61% менше ніж обсяги надходжень в 2012р. – 55349,75 млн. грн. А також значним понадплановим відшкодування ПДВ, які були пролобійовані урядом на початку 2014р. і перевиконані на 1,1 млн. грн.

Таблиця 3

Аналіз доходів державного бюджету України за 2012-2014 рр., млн. грн.

Надходження	Відхилення 2013 р. до 2012 р., сума (+,-)	Відхилення 2013 р. до 2012 р., % (+,-)	Відхилення 2014 р. до 2012 р., сума (+,-)	Відхилення 2014 р. до 2012 р., % (+,-)	Відхилення 2014 р. до 2013 р., сума (+,-)	Відхилення 2014 р. до 2013 р., % (+,-)
Податкові надходження	-11938,13	-4,35	6263,07	2,28	18201,20	6,93
Неподаткові надходження	4565,55	6,69	648,63	0,95	-3916,92	-5,38
Доходи від операцій з капіталом	-976,03	-79,26	-342,34	-27,80	633,69	248,11
Офіційні трансферти	266,76	19,87	845,49	62,98	578,73	35,96
Цільові фонди	-51,84	-20,37	-91,86	-36,09	-40,02	-19,74
Всього	-8133,69	-2,35	11253,13	3,25	19386,82	5,74
у тому числі без врахування міжбюджетних трансфертів	-7093,83	-2,06	10254,80	2,97	17348,63	5,14

Джерело : побудовано авторами на основі [5; 7]

Протягом 2012 року відшкодовано податку на додану вартість на суму 45958,97 млн. грн., що на 179,89 млн. грн., або на 7,4 % більше, ніж за відповідний період 2011 року. У тому числі, здійснено автоматичне відшкодування ПДВ на суму 23,2 млрд. грн.

До спеціального фонду Державного бюджету України за січень-грудень 2013 року надійшло 47654,39 млн. грн. (із урахуванням власних надходжень бюджетних установ та субвенцій з місцевого бюджету).

Протягом січня-грудня 2013 року відшкодовано податку на додану вартість на суму 53447,58 млн. грн., що на 7488,61 млн. грн. або на 16,9 % більше за відповідний показник 2012 року, що зумовлено здійсненням авансового відшкодування ПДВ на початку року. У тому числі, здійснено автоматичне відшкодування ПДВ на суму 21,8 млрд. грн.

До спеціального фонду державного бюджету за січень-грудень 2014 року надійшло 46430,99 млн. грн. (із урахуванням власних надходжень бюджетних установ та субвенцій з місцевого бюджету).

У січні-грудні 2014 року відшкодовано податку на додану вартість на суму 50216,25 млн. грн., що на 3231,33 млн. грн. менше за попередній рік.

Таким чином, сьгодні Державній казначейській службі України (ДКСУ), яка входить до групи органів оперативного управління бюджетними коштами, належить одна з провідних ролей на стадії виконання бюджетів усіх рівнів. Участь органів казначейства у процесі касового виконання дохідної частини бюджетів зорієнтована на те, щоб максимально вірно визначити обсяг ресурсної бази та вчасно провести видаткові операції. Тепер нагальною необхідністю є підвищення оперативності їх роботи та застосування нових моделей в обслуговуванні дохідної частини державного бюджету у зв'язку із стандартами фінансової децентралізації.

Висновки з проведеного дослідження. Удосконалення процесу казначейського обслуговування Державного бюджету за доходами слід здійснювати за такими напрямками:

– встановлення чіткого розподілу функцій та повноважень між учасниками бюджетного процесу, а насамперед між органами ДКСУ та фінансовими органами;

– вдосконалення системи обміну інформацією між органами ДКСУ та органами Міністерства фінансів, а також підвищення достовірності даних з обліку бюджетних коштів й ефективного контролю за їх отриманням і використанням. Удосконалення інформаційної системи та автоматизація матеріально-технічної бази в даному випадку підвищить ефективність роботи органів казначейської служби;

– стандартизація інформаційної бази та організація контролю за дотриманням вимог законодавчих та нормативних актів в процесі взаємодії між фінансовими органами та органами ДКСУ. Наявність інформації про обсяг ресурсної бази відповідних бюджетів, про рух бюджетних коштів та деталізація їх обліку надасть органам державної виконавчої влади та місцевого самоврядування значні можливості у маневруванні ресурсами бюджету та у здійсненні оперативного контролю за бюджетними коштами;

– підвищення оперативності в роботі органів ДКСУ шляхом виділення додаткових асигнувань на покращення матеріально-технічної бази, запровадження автоматизації проведення перевірок, збільшення чисельності працівників органів ДКСУ, підвищення їх кваліфікації та рівня оплати праці.

В умовах економії обмежених бюджетних коштів доцільно використовувати можливості інформаційного забезпечення органів ДКСУ для прогнозування обсягів надходжень до державного

бюджету. Проте така функція, як стратегічне планування загалом не належить до її повноважень, оскільки казначейство може лише інформувати про результати виконання держбюджету. Таким чином отримання додаткових функцій у галузі стратегічного планування та прогнозування надходжень державного бюджету можливе лише за рахунок нових управлінських рішень і не передбачатиме великих додаткових витрат, що особливо актуально у сучасних умовах господарювання. Стратегічне планування надходжень Державним казначейством дозволить також застосувати нові методи стратегічного планування з міжнародної практики (наприклад з досвіду Великобританії, Латвії, Франції) та визначити додаткові резерви підвищення економічного потенціалу нашої держави.

Бібліографічний список

1. Бюджетний кодекс України (нова редакція) від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>.
2. Габа І.О. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів: переваги та недоліки / І. Габа // Все про бухгалтерський облік. – 2011. – №9. – С. 20-22.
3. Дейкало Л.Є. Казначейське обслуговування державного бюджету за доходами та шляхи його удосконалення [Електронний ресурс] / Л.Є. Дейкало, А.Ю. Чубак // Ефективна економіка : [електронне наукове фахове видання]. – 2014. – №1. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2710>.
4. Душина О. Казначейське обслуговування Державного бюджету України: реалії та шляхи вдосконалення / О. Душина // Управління розвитком. – 2012. – № 17. – С. 67-68.
5. Звіти Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://treasury.gov.ua/main/uk/index>.
6. Нікуліна Т.О. Проблеми та шляхи удосконалення діяльності органів Державного казначейства України / Т.О. Нікуліна // Економікс. – 2010. – № 9. – С. 3-5.
7. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування доходів та інших надходжень державного бюджету : Наказ Міністерства фінансів України від 29.01.2013 №43 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0291-13>.
8. Юрій С.І. Казначейська система : [підручник] / С.І. Юрій, В.І. Стоянов, О.С. Даневич. – [2-ге вид. змін. й доп.]. – Тернопіль : Карт-бланш, 2006. – 818 с.

References

1. Verkhovna Rada Ukrainy (2010), *Biudzhetni kodeks Ukrainy* [Budget Code of Ukraine], dated 08.07.2010 no. 2456-VI, available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21> (access date May 02, 2015).
2. Haba, I.A. (2011), "Treasury servicing of local budgets: advantages and disadvantages", *Vse pro bukhalterskyi oblik*, no. 9, pp. 20-22.
3. Deykalo, L.E. and Chubak, A.J. (2014), "Treasury of the state budget income and ways of its improvement", *Efficient economy: [Electronic scientific specialized edition]*, no. 1, available at: <http://economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2710> (access date May 6, 2015).
4. Dushyna, O. (2012), "Treasury service of the State Budget of Ukraine: realities and ways to improve", *Upravlinnia rozvytkom*, no. 17, pp. 67-68.
5. Reports of the State Treasury Service of Ukraine, (2012-2015), available at: <http://treasury.gov.ua/main/uk/index> (access date May 01, 2015).
6. Nikulin, T.O. (2010), "Problems and ways of improvement of the State Treasury of Ukraine", *Economics*, no. 9, pp. 3-5.
7. Verkhovna Rada Ukrainy (2013), *Pro zatverdzhennia Poriadku kaznacheiskoho obsluhovuvannia dokhodiv ta inshykh nadkhodzen derzhavnoho biudzhetu* [On approval of the treasury services revenues and other revenues of the state budget], Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 29.01.2013 no. 43, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0291-13> (access date May 01, 2015).
8. Yuriy, S.I., Danylevych, O.S. and Stoianov, V.I. (2006), *Kaznacheiska systema* [Treasury system], textbook, Kart-blansh, Ternopil, Ukraine, 818 p.

Ватаманюк-Зелінська У.З., Романів І.Б., Дідулко Н.Я. КАЗНАЧЕЙСЬКЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ ЗА ДОХОДАМИ: РЕАЛІЇ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Мета – виявлення існуючих проблем щодо здійснення казначейського обслуговування бюджету, аналіз виконання державного бюджету за доходами та пошуку нових шляхів удосконалення казначейської системи виконання бюджету за доходами.

Методика дослідження. При дослідженні теоретичних засад казначейського виконання державного бюджету за доходами застосовано формально-логічні, системні та структурні методи; діючої практики виконання

та аналізу виконання бюджету – економіко-статистичні методи дослідження, аналіз і синтез, узагальнення, порівняння; основних напрямів розвитку казначейського обслуговування державного бюджету за доходами в Україні використано методи аналізу та узагальнення.

Результати. У статті розглянуто окремі аспекти казначейського обслуговування державного бюджету за доходами. Представлено схему організації цього процесу. Охарактеризовано операції, які здійснюють органи Державного казначейства при обслуговуванні доходів та інших надходжень держбюджету. Визначена роль органів Державної казначейської служби України в процесі казначейського обслуговування державного бюджету за доходами при взаємодії з іншими учасниками бюджетного процесу. Здійснено детальний аналіз показників виконання дохідної частини державного бюджету за період 2012-2014рр. та запропоновано ефективні шляхи удосконалення цього процесу. Надані напрями вдосконалення діючої казначейської системи та функції, які б могли їй належати для досягнення в майбутньому позитивних результатів.

Наукова новизна. Обґрунтовано питання розширення функцій Державного казначейства в частині надання органам ДКСУ повноважень з планування прогнозних показників на три наступні бюджетні періоди дохідної та видаткової частини Державного бюджету України, що на відміну від існуючого стану глибше охоплює бюджетний процес, що сприятиме розвитку економіки, скороченні термінів складання бюджету та заощадженні державних коштів.

Практична значущість. Використання наданих напрямів покращення функціонування Державної казначейської служби надаватиме можливість досягти позитивного економічного ефекту у сфері планування та виконання бюджету, підвищити ефективність його виконання та економії бюджетних коштів.

Ключові слова: Державна казначейська служба України, державний бюджет, доходи бюджету, податкові надходження, неподаткові надходження, бюджетний процес, цільові фонди.

Vatamaniuk-Zelinska U.Z., Romaniv I.B., Didulko N.Yu. TREASURY SERVICES OF THE STATE BUDGET FOR REVENUES: REALITIES AND DIRECTIONS OF IMPROVEMENT

Purpose – identify existing problems regarding the implementation of treasury services budget analysis of the state budget revenues and find new ways to improve the treasury system of budget revenues.

Methodology of research. In the study of theoretical foundations of treasury execution of the state budget revenues used formal logical, systemic and structural methods; current practice execution and analysis of budget execution – economic and statistical research methods, analysis and synthesis, generalization, comparison; main directions of development of the state budget treasury income in Ukraine applied methods of analysis and synthesis.

Findings. The article deals with some aspects of the state budget treasury income. Presented schemes of this process. Characterized operations engaged in State Treasury in service revenues and other revenues of the state budget. The role of the State Treasury Service of Ukraine in the treasury of the state budget income in interaction with other participants in the budget process. This article provides a detailed analysis of the indicators of the revenue of the state budget for the period 2012-2014 and proposed effective ways to improve the process. Provided the areas of improvement of the current system and treasury functions that could belong to her in the future to achieve positive results.

Originality. Reasonably enlargement functions of the State Treasury in part of Treasury authority bodies planning forecast indicators for the next three budget periods the revenue and expenditure of the State Budget of Ukraine, in contrast to the existing state of deep covering the budget process to facilitate economic development, shorten budgeting and savings of public funds.

Practical value. Using directions provided to improve the functioning of the State Treasury will provide the opportunity to achieve a positive economic effect in the budget planning and execution, improve its performance and budgetary savings.

Key words: the Treasury of Ukraine, state budget, budget revenues, tax revenues, non-tax revenues, budgeting, trust funds.

Ватаманюк-Зелинская У.З., Романов И.Б., Дидулко Н.Я. КАЗНАЧЕЙСКОЕ ОБСЛУЖИВАНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТА УКРАИНЫ ЗА ДОХОДАМИ: РЕАЛИИ И НАПРАВЛЕНИЯ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ

Цель – обнаружения существующих проблем в осуществлении казначейского обслуживания бюджета, анализ выполнения государственного бюджета по доходам и поиска новых путей совершенствования казначейской системы исполнения бюджета по доходам.

Методика исследования. При исследовании теоретических основ казначейского исполнения государственного бюджета по доходам применены формально-логические, системные и структурные методы; действующей практики исполнения и анализа исполнения бюджета – экономико-статистические методы исследования, анализ и синтез, обобщение, сравнение; основных направлений развития казначейского обслуживания государственного бюджета по доходам в Украине использованы методы анализа и обобщения.

Результаты. В статье рассмотрены отдельные аспекты казначейского обслуживания государственного бюджета по доходам. Представлена схема организации этого процесса. Охарактеризованы операции, осуществляют органы Государственного казначейства при обслуживании доходов и других поступлений госбюджета. Определенная роль органов Государственной казначейской службы Украины в процессе казначейского обслуживания государственного бюджета по доходам при взаимодействии с другими участниками бюджетного процесса. В статье осуществлен детальное анализ показателей выполнения доходной части государственного бюджета за период 2012-2014рр. и предложены эффективные пути совершенствования этого процесса. Предоставляемые направления совершенствования действующей казначейской системы и функции, которые могли бы ей принадлежать для достижения в будущем положительных результатов.

Научная новизна. Обоснованно вопрос расширения функций Государственного казначейства в части предоставления органам Госказначейства полномочий по планированию прогнозных показателей на три следующие бюджетные периоды доходной и расходной части Государственного бюджета Украины, в отличие от существующего состояния глубже охватывает бюджетный процесс, что будет способствовать развитию экономики, сокращению сроков составления бюджета и сбережению государственных средств.

Практическая значимость. Использование предоставленных направлений улучшения функционирования Государственной казначейской службы предоставлять возможность достичь положительного экономического эффекта в области планирования и исполнения бюджета, повысить эффективность его выполнения и экономии бюджетных средств.

Ключевые слова: Государственная казначейская служба Украины, государственный бюджет, доходы бюджета, налоговые поступления, неналоговые поступления, бюджетный процесс, целевые фонды.

УДК 339.54

Івашків І.М.,

К.Е.Н.,

*Прикарпатська державна сільськогосподарська
дослідна станція ІСГКР НААН*

ПОРІВНЯЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВАЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ТА ЕКСПОРТУ ПРОДУКЦІЇ АПК В УКРАЇНІ ТА В КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Постановка проблеми. Фінансово-економічна та політична криза і її наслідки є гальмівним елементом для зростання й ефективного розвитку вітчизняного АПК. Проблема полягає у стрибкоподібному зростанні цін на всі види допоміжних ресурсів, які є визначальними для виробників агропродовольчої продукції, що в свою чергу унеможлиблює розвиток аграрного бізнесу

Сучасні обставини та реалії в умовах загострення фінансово-економічної кризи в економіці держави змушують вітчизняних аграріїв шукати вихід в існуючій ситуації в країні для отримання певного рівня доходу.

Розрахунки показують, що частка виробленої валової продукції у вітчизняному АПК становила 11% в доходах державного бюджету нашої держави, а це є визначальним чинником показників розвитку вітчизняного АПК.

Вартим уваги є те, що вітчизняні аграрії відповідно до кон'юнктури світового ринку здійснюють виробництво експортоорієнтованої продукції АПК для виходу на міжнародний ринок.

Так, рівень експорту продукції АПК в загальному експорті України становить майже третину усієї експортоорієнтованої продукції нашої держави, і це є свідченням зростання частки експорту агропродовольчої продукції за межі держави.

Таким чином, створюються обставини, при яких важливим чинником є формування економічно - обґрунтованої політики в державі щодо втримання конкурентних позицій вітчизняних виробників на існуючих ринках та поступового освоєння нових ринків збуту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед вагомих доробків і публікацій щодо стану та тенденцій виробництва агропродовольчої продукції в Україні є публікації відомих вчених-аграрників, зокрема П. Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка та М.М. Федорова [8], О.М. Шпичака [2], В.Г. Андрійчука, М. В. Зубця та В. В. Юрчишина [1], М.Д. Безуглого та С.М. Кваші [2], О.В. Болтянського та Н.І. Болтянської [3], О.М. Бородіної та О.М. Могильного [4], В.П. Галушко та О.В. Покотило [5], І.Г. Кириленка та Р.М. Шмідта [6] та інших дослідників.

Разом з тим, залишається ще низка невирішених питань щодо порівняльного аналізу розподілу валової продукції аграрного сектора, а також структури розподілу експорту аграрної продукції по галузях АПК в Україні та в ряді європейських держав світу, що потребує глибшого аналізу і є *об'єктом* даного дослідження.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є здійснення порівняльного аналізу валового виробництва та експорту продукції АПК в Україні та в країнах Європи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Україна вважається розвинутою аграрною країною, продукція якої експортується в різні країни світу (табл. 1).

З даних табл. 1 видно, що основними напрямками експорту сільськогосподарської продукції з України є країни Азії, куди відправляється 37,4% товарної продукції, в країни ЄС - 28,%, СНД і Африки - по 15%) та інші країни - 4,5%.

Таблиця 1

Основні напрямки експорту вітчизняної сільськогосподарської продукції з України у 2013 році, млрд. дол. США

№	Напрямки експорту	Обсяги експорту:	
		Всього, млрд. дол. США	питома вага, %
1.	Азія	6,5	37,4
2.	ЄС	4,9	28,1
3.	СНД	2,6	15,0
4.	Африка	2,6	15,0
5.	Інші	0,78	4,5
6.	Всього	17,38	100

Джерело: складено автором на основі даних Державної служби статистики України

Разом з тим, перешкодою в збільшенні обсягів експортної продукції залишається її якість, яка створює певні труднощі в конкурентоспроможності вітчизняної аграрної продукції на світовому ринку.

На нашу думку, в Україні є великі потенційні можливості добиватися як кількісних, так і якісних показників виробництва аграрної продукції. Це дасть можливість значно підвищити рейтинг і попит вітчизняної аграрної продукції на світовому ринку, а, в кінцевому підсумку, забезпечить ефективність діяльності аграрного сектору України.

Розвиток сільськогосподарського виробництва за роки незалежності помітно змінився щодо внутрішньої структури (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняння виробництва валової продукції сільського господарства в Україні та в провідних європейських державах світу у 2013 році, млн. дол. США

Країни	Розподіл валової продукції аграрного сектора					
	Рослинництво		Тваринництво		Всього	
	всього	%	всього	%	всього	%
Франція	51,99	60,6	33,84	39,4	85,83	100
Німеччина	34,85	52,9	31,09	47,1	65,94	100
Польща	15,23	52,0	14,06	48,0	29,29	100
Україна	21,07	70,0	9,03	30,0	30,10	100

Джерело: складено автором на основі даних Державної служби статистики України

Так, якщо в минулі роки планового виробництва в сільському господарстві розвиток рослинництва і тваринництва коливались десь на однаковому відсотковому рівні щодо показників спеціалізації, то різка зміна форм господарювання призвела до значного скорочення поголів'я великої рогатої худоби, збільшення кількості невеликих за розміром фермерських господарств, які почали займатися переважно рослинництвом. Тваринництво ж залишилось в окремих групах підприємств, що мають більш крупні ферми і в переважній більшості особистих господарствах населення.

Це так званий головний наслідок занепаду тваринництва в Україні за останні роки. Разом з тим є ще й друга важлива причина - це відсутність інноваційних технологій на лінії переробки продукції, останнє якої не відповідає потрібним стандартам якості.

Тому, аналізуючи таблицю 2, ми бачимо, що Україна в 2013 році займає останнє місце по виробництву валової продукції рослинництва після Польщі, включаючи в розрахунок показників європейські країни світу, які мають приблизно однаковий земельно-ресурсний потенціал у порівнянні з нашою державою.

Така ситуація відбувається через низький застосований рівень техніко-технологічних ресурсів, які не дозволяють на повну потужність використовувати родючий потенціал української землі. Тому резерви в Україні є очевидними й можливими, лише потрібно їх правильно використовувати та спрямовувати в необхідному напрямку.

В результаті це дозволить Україні значно з меншими затратами матеріально-грошових ресурсів вирішувати проблему збільшення валового виробництва продукції в державі за рахунок підвищення продуктивності корів, що і вирішить вирівнювання рівноваги між рослинництвом і тваринництвом в сільськогосподарському виробництві.

Незважаючи на недостатній рівень виробництва продукції рослинництва і тваринництва в Україні, вона все ж є потенційним суб'єктом в сфері конкурентоспроможності експорту своєї продукції на зовнішньому ринку і налагодження взаємовідносин на рівноправних основах з іноземними партнерами.

Важливість та необхідність експорту для України не викликає сумніву з багатьох причин. Тому стабільність та нарощування в перспективі експорту продукції АПК для України є вкрай важливим як для вирішення багатьох внутрішніх, так і зовнішніх завдань. Останні займають неабияке місце для України в період входження в ЗВТ.

Експорт продукції АПК з України перевищує в грошовому еквіваленті Польщу, сусіда України, проте значно відстає від інших економічно розвинутих країн - Німеччини та Франції (таблиця 3).

Таблиця 3

Розподіл експорту аграрної продукції по галузях АПК з України та провідних європейських країн світу у 2013 році, млрд. дол. США

Назва країн	Розподіл експорту аграрної продукції по галузях АПК						
	Землеробство		Тваринництво		Харчова промисловість		Експорт продукції АПК
	Всього млрд. грн.	% до усього експорту	всього	% до усього експорту	Всього, млрд. грн.	% до усього експорту	Всього, млрд. грн.
Франція	51,99	44,0	26,1	22,1	40,1	33,9	118,2
Німеччина	19,2	29,0	17,1	22,2	40,8	52,9	77,1
Польща	5,0	19,3	8,4	32,3	12,5	48,3	27,9
Україна	8,7	51,2	1,1	6,5	7,2	42,3	17,0

Джерело: складено автором на основі даних Державної служби статистики України

Аналіз даних табл.3 показує, що в структурі експорту продукції землеробства в Україні складає 51,2%, а тваринництва - 6,5%, а продукція харчової промисловості становить 42,3%, що свідчить про перевагу сировинного експорту України в продукції АПК.

Порівняльний аналіз експорту продукції тваринництва засвідчує, що за абсолютними і відносними показниками Німеччина, Франція а також Польща значно перевищують досягнутий рівень України.

Все це не тільки ставить Україну перед фактом недосконалого реозвитку тваринництва в Україні, але й націлює приймати науково - обґрунтовані рішення щодо покращення розвитку даної галузі, так як природно-кліматичні умови даних країн майже рівноцінні.

Проблема лежить в економіко-технологічному розвитку людського фактора. Застарілі технології утримання, відсутність автоматизованих і механізованих процесів виробництва, селекційно-племінної роботи і інших інноваційних нововведень є бар'єром розвитку тваринництва в Україні.

Незважаючи на відносно негативну ситуацію розвитку тваринництва в Україні в порівнянні з іншими європейськими країнами, слід зауважити, що Україна, роблячи перші кроки європейського розвитку економіки, має великі можливості для дальшого піднесення галузі при правильному, повноцінному та науково - обґрунтованому використанні досвіду, ресурсів і людського потенціалу.

Все це є не безпідставною основою про те, що Україна в недалекій перспективі має можливість бути сильною економічно розвинутою країною, де галузі АПК займатимуть одне з провідних місць.

Виробництво продовольчої продукції для АПК України є важливим завданням не тільки забезпечити повноцінним харчуванням власне населення, але й успішно розвивати зовнішній ринок аграрної продукції (табл. 4).

Таблиця 4

Співвідношення виробництва і отримання основних доходів від експорту агропродовольчої продукції у 2013 році

Назва продукції	Виробництво, млн. тонн	Обсяги експорту, млн. тонн	Дохід від експорту основної агропродовольчої продукції	
			всього, млрд. дол.	у % до усіх коштів
Кукурудза	30,9	16,7	3,8	34,8
Пшениця	22,3	7,8	1,9	17,4
ячмінь	7,6	2,3	0,6	5,5
Соняшникова олія	3,8	3,2	3,3	30,3
всього	x	x	10, 9	100,0

Джерело: складено автором на основі даних Державної служби статистики України

Аналіз ринку аграрної рослинницької продукції показує (табл. 4), що в 2013 році з України найбільше за обсягом було реалізовано кукурудзи (16,7 млн. тонн), пшениці (7,8 млн. тонн) і дещо в менших розмірах ячменю. Серед переробної продукції, виробленої з рослинницької сировини високий рівень товарності займає соняшникова олія. В 2013 році на експорт її було відправлено 3.2 млн тонн.